

Asia C-467/05

Rikosoikeudenkäynti, jossa vastaajana on Giovanni Dell'Orto

(Tribunale di Milanon tutkintatuomarin esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Puitepätös 2001/220/YOS
– Direktiivi 2004/80/EY – Uhrin käsite rikosoikeudenkäyntimenettelyissä –
Oikeushenkilö – Rikosoikeudenkäyntimenettelyssä takavarikoitujen tavaroiden
palauttaminen

Julkisasiamies J. Kokottin ratkaisuehdotus 8.3.2007 I - 5561
Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (kolmas jaosto) 28.6.2007 I - 5585

Tuomion tiivistelmä

1. *Ennakkoratkaisukysymykset – Kysymys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston perusteella annetun puitepäätöksen tulkinnasta (EY 234 artikla; EU 35 artikla ja EU 46 artiklan b alakohta)*

2. *Ennakkoratkaisukysymykset – Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta – Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa*
(EY 234 artikla; EU 35 artikla ja EU 46 artiklan b alakohta)
3. *Toimielinten säädökset, päätökset ja muut toimet – Ajallinen soveltamisala – Menettelysäännöt*
4. *Euroopan unioni – Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Uhrin asema rikosoikeudenkäyntimenettelyissä – Puitepäätos 2001/220*
(Neuvoston puitepäätoksen 2001/220 1 artiklan a alakohta, 2 artiklan 1 kohta ja 8 artiklan 1 kohta)

1. Se, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston perusteella annetun puitepäätoksen tulkintaa koskevassa ennakkoratkaisupyyntössä ei mainita EU 35 artiklaa, vaan siinä viitataan EY 234 artiklaan, ei voi itsessään merkitä sitä, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa ei nimenomaisesti eikä implisiittisesti määrätä, missä muodossa kansallisen tuomioistuimen on esitettävä ennakkoratkaisupyyntönsä.

(ks. 36 kohta)

2. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 46 artiklan b alakohdan nojalla EY 234 artiklan mukaista järjestelmää voidaan soveltaa EU 35 artiklaan, jollei tämän määräyksen mukaisista edellytyksistä muuta johdu. Kuten EY 234 artiklassa, EU 35 artiklassakin edellytyksenä ennakkoratkaisupyyntön esittämiselle yhteisöjen tuomioistuimelle on, että

kansallinen tuomioistuin katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen, joten yhteisöjen tuomioistuimen EY 234 artiklan nojalla esitettyjen ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottamista koskeva oikeuskäytäntö on lähtökohtaisesti sovellettavissa yhteisöjen tuomioistuimelle EU 35 artiklan nojalla esitettyihin ennakkoratkaisupyyntöihin.

Tästä seuraa, että oletama, jonka mukaan kansallisten tuomioistuinten esittämällä ennakkoratkaisukysymyksillä on merkitystä, voidaan hylätä vain poikkeustapauksissa eli silloin, kun on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä näissä kysymyksissä tarkoitettujen unionin oikeuden säännösten ja määräysten tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, tai kun kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka kun yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tie-

dossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin. Yhteisöjen tuomioistuimella on muissa tapauksissa lähtökohtaisesti velvollinen vastaamaan sille esitettyihin EU 35 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimien tulkintaa koskeviin ennakkoratkaisukysymyksiin.

lisen oikeuden tulkitsemiseksi sen mukaisesti.

(ks. 48 ja 49 kohta)

(ks. 34, 39 ja 40 kohta)

3. Menettelysääntöjä katsotaan yleensä voitavan soveltaa kaikkiin niiden voimaantulohetkellä vireillä oleviin asioihin, toisin kuin aineellisia sääntöjä, joiden ei tavallisesti tulkita koskevan ennen niiden voimaantuloa syntyneitä tilanteita.

4. Uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä tehtyä puitepäätöstä 2001/220 on tulkittava siten, että rikosoikeudenkäynnissä ja erityisemmin lainvoimaisen langettavan rikostuomion jälkeisessä täytäntöönpanomenettelyssä puitepäätöksessä tarkoitettua uhrin käsitettä on tulkittava siten, että sen alaan ei kuulu oikeushenkilö, joka on kärsinyt vahinkoa sellaisista teoista tai laiminlyönneistä, jotka ovat vastoin jäsenvaltion rikoslakia.

Kysymys siitä, millä tuomioistuimella on toimivalta tehdä päätös rikosoikeudenkäynnin kuluessa takavarikoitujen tavaroitten palauttamisesta uhrille, kuuluu menettelysääntöjen alaan, joten mikään lain ajallista soveltamista koskeva este ei estä ottamasta tätä kysymystä koskevan asian yhteydessä huomioon uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä tehdyn puitepäätöksen 2001/220 relevantteja säännöksiä sovellettavan kansal-

Puitepäätöksen tulkitseminen sillä tavoin, että se koskisi myös oikeushenkilöitä, jotka väittävät kärsineensä vahinkoa rikoksen johdosta, olisi vastoin itse puitepäätöksen 1 artiklan a alakohdan sanamuotoa, sillä puitepäätös koskee vain luonnollisia henkilöitä, jotka ovat kärsineet vahinkoa sellaisen menettelyn johdosta, joka on vastoin jäsenvaltion rikoslakia. Tähän on lisättävä, että mihinkään muuhun puitepäätöksen säännökseen ei sisälly mitään viitettä siitä, että Euroopan unionin lainsäätäjällä olisi ollut tarkoitus ulottaa uhrin käsite koskemaan oikeushenkilöitä tämän puitepäätöksen soveltamiseksi.

Päinvastoin useat sen säännökset, erityisesti 2 artiklan 1 ja 2 kohta ja 8 artiklan 1 kohta, vahvistavat, että lainsäätäjätarkoitti yksinomaan luonnollisia henkilöitä, jotka ovat kärsineet vahinkoa rikoksen johdosta.

Rikoksen uhreille maksettavista korvauksista annettu direktiivi 2004/80 ei muuta tätä tulkintaa. Vaikka oletettaisiin, että EY:n perustamissopimuksen nojalla annetun direktiivin säännöksillä voisi olla jotakin vaikutusta Euroopan

unionista tehtyyn sopimukseen perustuvan puitepäätöksen säännösten tulkintaan ja että direktiivissä tarkoitettua uhrin käsitettä voitaisiin tulkita siten, että se kattaa oikeushenkilöt, suhde direktiivin ja puitepäätöksen välillä ei kuitenkaan ole sellainen, että kysymyksessä olevaa käsitettä olisi tulkittava yhdenmukaisesti.

(ks. 53–55, 57, 58 ja 60 kohta sekä tuomiolauselman)